

Till skatteutskottet

Skatteutskottet har den 27 september 2000 beslutat att bereda konstitutionsutskottet och lagutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1999/2000: 126 En ny tullag jämte motioner.

I propositionen lämnas ett förslag till en ny tullag, som skall ersätta tullagen (1994:1550) och lagen (1994:1552) om tullkontroll av varumärkesintrång m.m. Det framlagda lagförslaget grundas på Tullagsutredningens slutbetänkande (SOU 1999:54) En ny tullag. Syftet med den nya lagen, som föreslås träda i kraft den 1 januari 2001, är bl.a. att bättre anpassa den svenska tullagstiftningen till EG-rätten och underlätta en smidig hantering i tullförfarandet för såväl näringslivet som myndigheterna. I åtskilliga hänseenden innebär reformen att bestämmelserna i gällande tullag lyfts över till den nya tullagen. Motsvarande gäller reglerna om tullkontroll av varumärkesintrång. I sistnämnda hänseende innebär lagförslaget också vissa nyheter, bl.a. angående rättighetsinnehavarens ansvar för skada på varuprov som kan uppkomma vid en inspektion och ansvaret för Tullverkets kostnader för förstöring av varor som gör intrång i en immateriell äganderätt.

Med anledning av propositionen har väckts tre motioner.

Lagutskottet har beslutat att avge yttrande över propositionen såvitt avser förslagen om tullkontroll beträffande intrång i viss immateriell äganderätt (avsnitt 7.7) samt motion Sk31 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) som behandlar bl.a. frågor om kostnader i samband med tullkontroll av att en immateriell äganderätt inte kränkts och ansvaret för Tullverkets kostnader för förstöring av varor (yrkandena 2 och 3). Yttrandet begränsas till de immaterialrättsliga och utskökningsrättsliga frågeställningarna som innefattas i lagförslaget och motionsyrkandena.

Utskottet

Såväl inom Europeiska unionen som utanför unionen förekommer en tämligen omfattande handel med varumärkesförfälskade eller pirattillverkade varor. För att förhindra denna handel utfärdades år 1986 rådets förordning (EEG) nr 3842/86 av den 1 december 1986 med bestämmelser för att förhindra att varumärkesförfälskade varor övergår till fri omsättning. Efter

några år stod det klart att bestämmelserna i denna rådsförordning inte var tillräckliga för att stävja handeln med varumärkesförfalskade eller pirattillverkade varor. Förordningen har därför ersatts av en ny förordning, rådets förordning (EG) nr 3295/94 av den 22 december 1994 om fastställande av vissa åtgärder avseende införsel till gemenskapen samt export och återexport från gemenskapen av varor som gör intrång i viss immateriell äganderätt. Rådsförordningen kompletteras av kommissionens förordning (EG) nr 1367/95 av den 16 juni 1995 om tillämpningsföreskrifter till rådets förordning (EG) nr 3295/94.

Sedan den 1 juli 1999 omfattar förordningen (EG) nr 3295/94 också intrång i patent och tillägsskydd för läkemedel och växtskyddsmedel.

Av förordningen framgår under vilka omständigheter tullmyndigheterna skall ingripa när varor som misstänks kunna innebära intrång i en immateriell äganderätt tas in för fri omsättning, är föremål för export eller återexport eller påträffas vid kontroller av gods som är under suspension. Vidare framgår de åtgärder som skall vidtas av myndigheterna beträffande de varor som har befunnits innebära intrång i en immateriell rättighet. I artikel 6.1 stadgas sålunda att tullkontoret skall uppskjuta frigörandet av varorna eller kvarhålla dessa och ge den som ansökt om ingripandet och de personer som berörs av detta möjlighet att inspektera de varor vilkas frigörande har skjutits upp eller som har kvarhållits.

Förordningen (EG) nr 3295/94 lämnar ett visst utrymme för kompletterande nationella bestämmelser. I svensk rätt finns för närvarande sådana bestämmelser främst i lagen (1994:1552) om tullkontroll av varumärkesintrång m.m. Lagen kompletteras i sin tur av förordningen (1994:1559) om tullkontroll av varumärkesintrång m.m.

Det i propositionen framlagda lagförslaget innebär bl.a. att de bestämmelser som i dag finns i lagen om kontroll av varumärkesintrång m.m. tas in i ett särskilt kapitel (7 kap.) i den nya tullagen. Samtidigt innehåller förslaget i denna del också vissa nyheter.

En nyhet är den föreslagna bestämmelsen, 7 kap. 5 §, som föreskriver att rättighetsinnehavaren ansvarar för skada på varuprov som uppkommer vid sådan inspektion av varor som får göras enligt den tidigare redovisade artikeln 6.1 i förordningen (EG) nr 3295/94. I propositionen anför regeringen att det är självklart att den som fått låna varuprovet skall bära det ekonomiska ansvaret om undersökningen visar att den skadade varan är äkta. Han eller hon skall med andra ord ge importören eller exportören ersättning för den skada på varuprovet som analysen medfört. Detta bör enligt regeringen komma till uttryck i lagen.

Den föreslagna bestämmelsen i 7 kap. 5 § ifrågasätts i motion Sk31 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m). Enligt motionärernas mening är det inte rimligt att en rättighetsinnehavare som på skälig grund begärt ett ingripande skall svara för eventuell skada som kan uppkomma vid den inspektion av de misstänkta varorna som han eller hon får göra. Det bör i stället vara statens skyldighet att svara för alla kostnader som kan uppkomma vid en kontroll av att en immateriell äganderätt inte kränkts. Motionärerna anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med en analys av konsekvenserna av ett sådant

ansvar för staten, och i motionen yrkas ett tillkännagivande med denna innebörd (yrkande 2).

Lagutskottet delar för sin del regeringens uppfattning att det finns behov av en kompletterande regel i svensk rätt om ansvaret för skada som kan uppkomma på varuprovet vid en analys. Enligt utskottets mening kan det inte vara rimligt att staten skall ansvara för en skada som uppkommit inom ramen för tillgodoseende av ett privaträttsligt anspråk. I stället bör den som fått låna varuprovet stå detta ansvar, om det visar sig att varan inte är föremål för något immaterialrättsligt intrång. En sådan ordning ligger, enligt lagutskottets mening, väl i linje med det allmänna rättsmedvetandet, och, enligt vad som anförs i propositionen, torde det i många fall bli fråga om tämligen små belopp.

Det anförda innebär att lagutskottet anser att motion Sk31 yrkande 2 inte bör föranleda någon riksdagens vidare åtgärd.

Av artikel 8. 1 a i förordningen (EG) nr 3295/94 framgår bl.a. att medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att göra det möjligt för de behöriga myndigheterna att som huvudregel och i överensstämmelse med tillämpliga bestämmelser i nationell lagstiftning förstöra varor som befunnits vara sådana varor som gör intrång på den immateriella äganderätten eller placera dem utanför de kommersiella kanalerna på ett sätt som eliminerar skadan för rättighetsinnehavaren. Av artikeln framgår vidare att förstöring av varor som gör intrång på den immateriella äganderätten skall ske utan kostnad för statskassan. Däremot anges inte vem som skall stå för kostnaden.

Bestämmelser om bl.a. förstöring av olovligt framställda varor och verk finns i varumärkeslagen (1960:644), lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, patentlagen (1967:837) samt mönsterskyddslagen (1970:485). Huvudprincipen för dessa bestämmelser är att den som vidtar en åtgärd som innebär intrång i en immateriell ensamrätt får, om det anses skäligt, tåla att egendom med viss anknytning till intrånget ändras, sätts i förvar, förstörs eller mot lösen lämnas ut till den som har lidit intrånget. Gemensamt för dessa bestämmelser är att det räcker att intrång i objektiv mening föreligger. Intrånget behöver således inte vara straffbart eller kunna föranleda skadeståndsskyldighet. Den som har lidit intrånget kan framställa ett yrkande vid domstol om att denna skall meddela ett förordnande om en viss åtgärd. Åtgärderna är att beteckna som skyddsåtgärder. Fastän det förutsätts att ett intrång i någon form har begåtts innan åtgärden kan vidtas, är åtgärderna inte att anse som förverkande eller annan rättsverkan av brott.

Verkställighet av sådana domar eller beslut om åtgärder med olovligt framställda varor och verk söks hos kronofogdemyndigheten enligt bestämmelser i 16 kap. utsökningsbalken. När det gäller kostnaderna för verkställighet vid kronofogdemyndigheten finns bestämmelser i 17 kap. utsökningsbalken. Av 17 kap. 8 § framgår att förrättningskostnader i princip genast får utsökas hos svaranden när det bl.a. gäller verkställighet som avser förstöring av egendom. Skulle det inte gå att få ut några medel av svaranden finns en huvudregel i 17 kap. 2 § som innebär att sökanden ansvarar mot staten för förrättningskostnaderna i målet.

I propositionen föreslås att Tullverket skall verkställa lagakraftvunna domar och beslut från domstolen om frigörande, ändring eller förstöring av varor vars frigörande uppskjutits eller som kvarhålls av verket (7 kap. 6 §). Vidare föreslås en regel om att svaranden ansvarar för Tullverkets kostnader för förstöring av varor. Om ersättning inte kan utsökas hos svaranden, ansvarar enligt den föreslagna bestämmelsen sökanden emot staten för kostnaderna (7 kap. 7 § andra stycket).

I motion Sk31 anför Carl Fredrik Graf m.fl. (m) att sökanden inte bör svara gentemot staten för kostnaderna för förstöring av ett parti varor som befunnits varumärkesförfalskade eller pirattillverkade eller som gör annat intrång i den immateriella äganderätten. Sökanden har ju inte begått något fel utan är den som har drabbats av intrånget. I motionen yrkas att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett nytt lagförslag med denna inriktning (yrkande 3).

Med anledning av vad som anförts i motionen vill utskottet erinra om att bestämmelserna om åtgärder med olovligt framställda varor och verk i den immaterialrättsliga lagstiftningen är utformade som en rätt för rättighetsinnehavaren att begära att varorna förstörs. Det är således inte fråga om förverkande i straffrättslig mening; i stället har rättighetsinnehavaren ett privaträttsligt anspråk gentemot varuinnehavaren på att egendomen skall förstöras.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det behövs en bestämmelse om ansvaret för Tullverkets kostnader för förstöring av varor. Därvid anser utskottet att det inte finns något skäl att avvika från den princip som gäller enligt 17 kap. 2 § utsökningsbalken – att sökanden ansvarar mot staten för förrättningskostnaderna i målet när dessa inte kan utsökas hos svaranden. Därtill kommer att det skulle strida mot artikel 8.1 a i förordningen (EG) nr 3295/94 att ålägga staten något kostnadsansvar i dessa fall. Enligt lagutskottets mening bör skatteutskottet därför avstyrka bifall till motion Sk31 yrkande 3.

Lagutskottet kan från sina utgångspunkter inte finna annat än att den nuvarande ordningen om förstöring av olovligt framställda varor och verk i förening med vad som föreslås i den nu aktuella propositionen i förevarande del innebär att Sverige fortfarande uppfyller vad som åläggs medlemsstaterna i artikel 8.1 a i förordningen (EG) nr 3295/94.

Sammanfattningsvis har lagutskottet från immaterialrättsliga och utsökningsrättsliga utgångspunkter inga erinringar mot vad som föreslås i propositionen om tullkontrollen beträffande intrång i viss immateriell äganderätt.

Stockholm den 26 oktober 2000

På lagutskottets vägnar

Tanja Linderborg

I beslutet har deltagit: Tanja Linderborg (v), Rolf Åbjörnsson (kd), Marianne Carlström (s), Stig Rindborg (m), Rune Berglund (s), Karin Olsson (s), Henrik S Järrel (m), Nikos Papadopoulos (s), Elizabeth Nyström (m), Marina Pettersson (s), Christina Nenes (s), Kjell Eldensjö (kd), Berit Adolfsson (m), Anders Berglöv (s), Viviann Gerdin (c) och Lena Olsson (v).

Avvikande mening

Stig Rindborg, Henrik S Järrel, Elizabeth Nyström och Berit Adolfsson (alla m) anför:

Vi vill för vår del framhålla att möjligheten för rättighetsinnehavaren att företa inspektion och laboratorieanalys av varuprov för att undersöka om ett intrång i den immateriella äganderätten har skett är av väsentlig betydelse för att rättighetsinnehavaren skall kunna beivra immaterialrättsliga intrång. Det är ofrånkomligt att varuprov kan komma att ändras eller skadas vid en sådan undersökning. Enligt vår mening skulle skyddet mot immaterialrättsligt intrång urholkas betänkligt om rättighetsinnehavaren nödgas stå ansvaret för eventuell sådan skada på varan, särskilt med beaktande av att inspektion och analys av ett varuprov naturligen bara aktualiseras då skälig grund för misstanke om intrång föreligger. Som framhålls i motion Sk31 bör det i stället vara statens skyldighet att svara för alla kostnader som kan uppkomma vid tullkontroll av att en immateriell äganderätt inte kränkts. Det får enligt vår mening ankomma på regeringen att överväga ett sådant kostnadsansvar för staten och återkomma till riksdagen med erforderliga förslag. Detta bör ges regeringen till känna.

En annan betydelsefull åtgärd i sammanhanget utgör möjligheten för rättighetsinnehavaren att få till stånd förstöring av varor som gör intrång på den immateriella äganderätten. I likhet med motionärerna anser vi att det inte är rimligt att den som sålunda skyddar sina immateriella rättigheter kan komma att behöva stå för kostnaderna för en förstöring som bedömts nödvändig för att förebygga fortsatt kränkning av äganderätten. Det går heller inte att bagatellisera saken, eftersom det kan antas att det i inte så få fall visar sig omöjligt att få ut medlen från den som kränkt rättigheterna. Vi delar därför motionärernas uppfattning att om förrättningskostnaderna inte kan tas ut av svaranden bör kostnaderna stanna på staten. Regeringen bör sålunda verka för att förordningen (EG) nr 3295/94 ändras så att den nu förordade ordningen möjliggörs.

Det anförda innebär att vi anser att skatteutskottet bör tillstyrka motion Sk31 yrkandena 2 och 3.